

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	567
Land:	Irak
Kilde:	Landinfo
Titel:	Temanotat. Irak: Reisedokumenter og andre identitetsdokumenter
Udgivet:	16. august 2011
Optaget på baggrundsmaterialet:	29. august 2011

Temanotat

Irak: Reisedokumenter og andre identitetsdokumenter

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2011

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgaten 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

Fax: 23 30 90 00

E-post: mail@landinfo.no

www.landinfo.no

Temanotat **Irak: Reisedokumenter og andre identitetsdokumenter**

SUMMARY

New passports series A were first issued on 1 October 2009. These passports are issued in Baghdad and the provincial capitals. A temporary travel document can be issued to Iraqis abroad. The series A passports may contain incorrect information about the holder that may have entered the passport via incorrect information in the documents submitted when applying for passport.

All Iraqi citizens carry a national ID card. The ID card is issued at the local offices of the civil registry, situated all over the country. Iraqis abroad can give a relative in Iraq a power of attorney to apply for a replacement of a lost or damaged ID card. Many fraudulent ID cards are circulating.

A nationality card is issued to all Iraqis upon application. All Iraqi citizens have a right to have a nationality card issued. The nationality card is issued in all provincial capitals, and in several districts in Baghdad. The nationality card is issued in Iraq only, and one has to apply in person. Many fraudulent nationality cards are circulating.

Birth and death certificates are issued by hospitals. Midwives also issue birth certificates.

SAMMENDRAG

Fra og med 1. oktober 2009 blir nye pass utstedt i A-serien. Passene blir utstedt i Bagdad og i provinshovedstedene. Et midlertidig reisedokument kan utstedes til irakere i utlandet. A-passene kan inneholde feilaktige opplysninger om innehaver som er kommet inn via feil i underlagsdokumentene som ble lagt ved søknaden om pass.

Alle irakiske borgere skal ha et nasjonalt ID-kort. ID-kortet blir utstedt gjennom de lokale kontorene til folkeregisteret, som finnes over hele landet. Irakere i utlandet kan gi en slektning i Irak fullmakt til å søke om og hente ut erstatning for tapt eller skadet ID-kort. Det er mange forfalskede ID-kort i omløp.

Statsborgerskapsbevis utstedes til alle irakere etter søknad. Alle irakiske borgere har rett til å få utstedt et statsborgerbevis. Statsborgerskapsbevis utstedes i alle provinshovedsteder. I Bagdad er det flere kontorer. Statsborgerskapsbeviset utstedes kun i Irak. En kan søke om å få erstattet tapt eller skadet statsborgerskapsbevis. Dette kan også gjøres personlig i Irak. Det er mange forfalskede statsborgerskapsbevis i omløp.

Fødsels- og dødsattester blir utstedt av sykehusene, og fødselsattestene også av jordmor.

INNHold

1. Innledning	6
2. Pass	7
3. A-pass	7
3.1 Utstedelsesmyndighet	7
3.2 Hvor i landet blir pass utstedt?	7
3.3 Søknadsprosedyre	8
3.4 Krav til dokumentasjon	8
3.4.1 Dokumentasjonskrav for enslige kvinner og barn	9
3.4.2 Dokumentasjonskrav for gifte kvinner	9
3.5 Kontroll av personopplysninger	9
3.6 Oppgitt fødested i pass for barn født i utlandet	10
3.7 Pass via stedfortreder	10
3.7.1 Utlevering av nyutstedt pass til stedfortreder	10
3.8 Søknad om pass fra utlandet	10
3.8.1 A-pass	10
3.8.2 Mulighet til å søke fra utlandet via stedfortreder	11
4. Andre reisedokumenter	11
4.1 Nødpass	11
4.2 Midlertidig reisedokument (Laissez-passer)	11
4.2.1 Prosedyre for irakere med ID-dokumentasjon	11
4.2.2 Prosedyre for irakere uten ID-dokumentasjon	12
5. Manipulasjon og forfalskning av pass	12
5.1 Forsøk på fysisk endring av bilde eller personopplysninger i pass	12
5.2 Forfalskninger	12
5.3 Korrupsjon	13
6. Familiebok	13
6.1 Hvilke opplysninger er registrert i familieboka?	14
6.2 Overføring av registrerte personopplysninger i forbindelse med flytting	14
7. Nasjonalt sivilt ID-kort	15
7.1 Utstedelsesmyndighet	15
7.2 Hvor blir det utstedt ID-kort?	15
7.3 Søknadsprosedyre	15

7.4	Dokumentasjonskrav ved utstedelse	15
7.5	Kontroll av personopplysninger	16
7.6	ID-kort via stedfortreder	16
7.7	Ervervelse av ID-kort fra utlandet	16
7.7.1	<i>Søknad om nasjonalt ID-kort fra utlandet.....</i>	<i>16</i>
7.7.2	<i>Utstedelse av ID-kort til irakiske barn født utenfor Irak.....</i>	<i>17</i>
8.	Endringer og variasjon i utstedelsesrutiner for ID-kort	18
8.1	Endringer av ID-kortene siden 2003	18
8.2	Unntak fra tekniske krav.....	18
8.3	ID-kort med feil	18
9.	Forfalskninger av ID-kort	19
9.1	Korrupsjon og nepotisme.....	19
10.	Statsborgerskapsbevis	20
10.1	Utstedelsesmyndighet.....	21
10.1.1	<i>Hvor utstedes dokumentene.....</i>	<i>21</i>
10.2	Dokumentasjonskrav ved utstedelse.....	21
10.2.1	<i>Tilleggskrav for personer som returnerer til Irak uten statsborgerskapsbevis</i>	<i>21</i>
10.2.2	<i>Tilleggskrav for søkere bosatt utenfor Irak.....</i>	<i>22</i>
10.3	Fornyelse av tapt eller skadet statsborgerskapsbevis.....	22
10.4	Søknad om statsborgerskapsbevis for personer uten pass bosatt utenfor Irak	22
10.5	Utstedelse til stedfortreder	23
10.6	Korrupsjon.....	24
10.7	Forfalskninger.....	24
10.8	Unntak fra de tekniske kravene	24
11.	Fødselsregistrering og -attest	25
11.1	Utstedelsesmyndighet.....	25
11.2	Prosedyrer for registrering av nyfødte.....	25
11.3	Registrering av barn født i utlandet ved irakisk ambassade i utlandet	25
11.4	Dokumentasjonskrav ved utstedelse av fødselsattest i irak for barn født i utlandet	26
11.5	Forfalskninger.....	26
12.	Dødsattest.....	26
13.	Referanser	27

1. INNLEDNING

Irak har et sentralt folkeregister i Bagdad. Enhver irakisk borger plikter å registrere seg ved sitt lokale registreringskontor, som ligger innunder folkeregisteret (Civil Status Affairs Directorate). Dette direktoratet er igjen underlagt Det allmenne nasjonalitetsdirektoratet innen Innenriksdepartementet. Det finnes flere registreringskontor i hver provins. En kopi av registreringene som blir gjort lokalt sendes til det sentrale folkeregisteret i Bagdad. Hvert lokale registreringskontor har et register av familie bøker. Hver familie har en egen side der persondata er skrevet inn. På bakgrunn av denne informasjonen utstedes et personlig ID-kort. ID-kortene er nødvendige for å få tilgang til offentlige tjenester som skolegang og helsetjenester. Etter registrering av fødsel i Direktoratet for sivilstatus har også alle irakere krav på et statsborgerskapsbevis.

ID-kort og statsborgerskapsbevis er påkrevet for å få utstedt pass.

Etter omveltningene som har skjedd i Irak etter 2003, har det til tider vært problematisk å skaffe til veie de nødvendige ID-dokumentene som kreves for å få pass. Dette skyldes både plyndring av offentlige kontorer i 2003, endringer i offentlig forvaltning, dårlig sikkerhet som medførte stengte offentlige kontorer i lange perioder og vanskelig tilgjengelighet. Som følge av plyndring kom tusenvis av tomme formularer for pass og ID-dokumenter på avveie, og disse ble solgt videre og benyttet på det svarte markedet. Forfalskede ID-dokumenter har derfor floreret i tiden etter 2003.

Pågangen ved passkontorene både i Irak og ved ulike ambassader var til tider så stor at behandlingstiden ble lang. Dette kan også ha vært en viktig medvirkende faktor til at mange benyttet seg av falske dokumenter, som var lett tilgjengelig på det åpne markedet, både i Irak og utenfor.

Dette notatet vil redegjøre for de viktigste ID-dokumentene som utstedes i Irak, og hvordan man går frem for å skaffe seg disse på lovlig vis. I tillegg presenteres informasjon som antas å ha betydning for dokumentenes notoritet, herunder kontroll og registrering av identitetsopplysninger, og omfanget av korrupsjon.

Gjennomgangen viser at praksisen varierer i noen grad ved de ulike kontorene som utsteder dokumenter, og at man derfor ikke kan ta for gitt at ethvert kontor følger de regler og rutiner som er nedfelt i det irakiske lovverket.

Irak er fortsatt en stat i en re-etableringsfase, og som et ledd i å forenkle systemet samt bedre kvaliteten på ID-kortene, planlegger myndighetene å innføre en ny type ID-kort. Dette kortet skal erstatte både statsborgerskapsbeviset, det nåværende ID-kortet, matrasjoneringskortet og bostedsbeviset.

Det foreliggende notat er en oppdatering av det som ble publisert i mars 2011.

2. PASS

Irakiske pass er betegnet med en forbokstav som angir hvilken periode de er utstedt i. Pass i seriene M, N og H ble utstedt under det forrige regimet, og beholdt sin opprinnelig angitte gyldighet etter at Saddam Husseins regime var styrtet.

I juli 2004 begynte man å utstede nye utenlandspass i S-serien. De irakiske passene i S-serien har mørkegrønt omslag, måler 12,5 x 9 cm og har 36 sider.

I siste halvdel av 2006 innførte irakiske myndigheter G-pass. G-serien var maskinlesbare og av langt bedre kvalitet enn de foregående passene, og er i samsvar med internasjonal standard. De er dermed langt vanskeligere å forfalske. En ytterligere forbedret utgave, serie A, ble innført 1. oktober 2009. G-passene er omtalt i tidligere notater og responser fra Landinfo. I dette notatet omtales A-passet.

I tillegg til de nevnte passene, utstedes også tjenestepass (E-serien) og diplomatpass (D-serien), men disse omtales ikke nærmere i dette dokumentet.

3. A-PASS

Fra om med 1. oktober 2009 ble nye pass utstedt i A-serien. Det utstedes altså ikke lenger pass i G-serien, men slike pass har fortsatt gyldighet frem til utløpsdato. Nye G-pass ble, med noen unntak, utstedt for de som søkte om nytt pass innen 2. februar 2009 (Migrationsverket 2009b, s. 5).

Pass i A-serien skiller seg fra G-serien ved at de har både arabisk, kurdisk og engelsk tekst. I tillegg er det en endring på siden med personopplysninger ved at feltet for signatur eller fingeravtrykk i G-serien er erstattet med en strekkode i A-serien. Siden med biometriske data er laminert, slik den også var i G-serien. Den inneholder elektronisk informasjon, blant annet fingeravtrykk (Iraks ambassade i Amman, møte 31. oktober 2010).

A-pass har 48 sider og er gyldige i åtte år. Passnummeret er perforert gjennom passet nederst på hver side. Alle A-pass er personlige. Barn må ha eget pass.

3.1 UTSTEDELSESMYNDIGHET

Passene blir utstedt av Passport Directorate som ligger under General Directorate for Nationality (GDN), som igjen ligger under Innenriksministeriet.

På selve passet står det at passutsteder er General Directorate for Nationality - Department of Passport. Det står skrevet på arabisk, kurdisk og engelsk.

3.2 HVOR I LANDET BLIR PASS UTSTEDT?

Passene blir utstedt i Bagdad og i provinshovedstedene. Rent fysisk blir alle pass produsert i Bagdad, og derfor står "Bagdad" oppført som utstedelsessted i alle pass

(Iraks ambassade i Amman, møte 31. oktober 2010). En fullstendig liste over alle passkontor i Irak finnes på nettsiden til GDN¹.

I Bagdad er det flere passkontor. Hovedkontoret heter Passport Affairs Directorate, som holder til i Hayy al-Wahda, like ved Departementet for høyere utdanning og forskning. Ellers er det lokale passkontor i hvert av Bagdads distrikter Khark, Mansur, Karrada, Rusafa, Adhamiyya, Slaykh, Khadamiyya og Sadr City.

Irakiske borgere kan søke om pass i den provinsen de er bosatt i, selv om ID-dokumentene deres er utstedt i en annen provins. I tillegg til ID-dokumentasjon, må det legges frem bostedsbevis som sier at personen er bosatt i den provinsen som utsteder passet (Harikar, e-post 1. februar 2011).

3.3 SØKNADSPROSEDYRE

Elektronisk søknadsskjema ligger på GDNs nettside (Iraks innenriksdepartement u.å.a). Er man bosatt i Irak, kan man også få søknadsskjema ved et av passkontorene som beskrevet over. En kan per i dag bare få levert komplett søknad ved et lokalt passkontor i Irak og ved enkelte av Iraks ambassader. Flere irakiske ambassader kan, i påvente av nytt teknisk utstyr, ennå ikke ta imot komplette søknader (Iraks ambassade i Stockholm, telefonsamtale 14. februar 2011). Unntak er Iraks ambassader i Jordan og Syria, der en både kan levere søknad og motta pass (Iraks ambassade i Jordan, møte i Amman 31. oktober 2010; Norges ambassade i Amman, e-post 21. februar 2011).

Iraks ambassade i Stockholm gjenopptok passutstedelsen 1. juli 2011, men kan ennå ikke ta imot nye passøknader da gamle søknader, som av kapasitetshensyn ikke ble prosessert tidligere, blir prioritert. Ambassaden kunne i telefonsamtale med Landinfo 11. august 2011 ikke med sikkerhet si når det igjen kunne bli mulig for irakere i Skandinavia å søke om nytt pass ved denne stasjonen. Det ble anslått at det fortsatt kunne ta en måneds tid eller mer. Det betyr at en ikke kan påregne at situasjonen endres før rundt tidligst 1. oktober.

I Irak leveres passet ut ved et av passkontorene i Bagdad, eller i provinsene. Ved innlevering av søknad får man en kvittering, som man skal vise frem ved henting. For personer bosatt i utlandet som har søkt om pass fra en ambassade, vil passet kunne avhentes personlig ved samme ambassade eller konsulat.

3.4 KRAV TIL DOKUMENTASJON

For å få pass må søkeren i tillegg til utfylt søknad legge frem følgende dokumenter:

- Nasjonalt ID-kort (kalt *Civil Status ID-card* på engelsk). Nasjonalt ID-kort som er ti år gamle og eldre, godtas ikke.
- Statsborgerskapsbevis.
- Bostedsbevis (*Housing card* for personer som bor i Irak, og annen oppholdstillatelse for personer bosatt utenfor Irak).
- Matrasjoneringskort (kun for irakere bosatt i Irak).

¹ For oversikt over kontorer i Bagdad, se Iraks innenriksdepartement u.å.c, for oversikt over kontorer i provinsene, se Iraks innenriksdepartement u.å.d.

- Tre passbilder i farger, med hvit bakgrunn.

I tillegg må det legges ved 25 000 irakiske dinarer (eventuelt tilsvarende USD 20), og det må avlegges fingeravtrykk ved levering og henting (Iraks innenriksdepartement u.å.b; Iraks utenriksdepartement u.å.d).

Ved ambassaden i Stockholm er gebyret 200 svenske kroner for nytt pass (Iraks ambassade i Stockholm, telefonsamtale 11. august 2011).

Ved fornyelse av pass trenger man, ifølge informasjon fra Nederlands ambassade i Jordan, kun å legge ved ID-kort og kopi av gammelt pass, i tillegg til passbilder (Norges ambassade i Jordan, e-post 14. juli 2010).

Landinfo har ikke kjennskap til om det gjøres unntak fra disse reglene.

3.4.1 Dokumentasjonskrav for enslige kvinner og barn

En ugift irakisk kvinne må ha bekreftelse fra en nær mannlig slektning (verge) for å få utstedt pass. Vergen må legge ved kopi av egne identifikasjonspapirer og personlig møte opp når passøknaden leveres inn for å avgi fingeravtrykk (Iraks innenriksdepartement u.å.b). Det samme gjelder for enker og skilte irakiske kvinner, og for alle barn og unge under 16 år.

I Kurdistanregionen ble regelverket endret i 2009 ved at kravet om bekreftelse fra verge falt bort for kvinner over 18 år (NDI 2011). Det betyr at voksne kvinner som er bosatt i denne regionen og som søker om pass derfra slipper å legge frem bekreftelse fra et mannlig familiemedlem. Kvinner fra Kurdistanregionen som søker om pass ved et passkontor i andre deler av Irak eller fra utlandet, må imidlertid fremdeles ha en verge eller annen nær mannlig slektning til å bekrefte passøknaden sin (Iraks ambassade i Stockholm, telefonsamtale 11. august 2011).

3.4.2 Dokumentasjonskrav for gifte kvinner

En gift irakisk kvinne må ha skriftlig tillatelse fra ektefellen for å få utstedt pass. Ektefellen må legge ved kopi av egne identifikasjonspapirer og personlig møte opp for å avgi fingeravtrykk når passøknaden leveres inn.

De endringene som er beskrevet i punkt 3.4.1 for enslige kvinner i Kurdistanregionen gjelder også for gifte kvinner i Kurdistanregionen.

3.5 KONTROLL AV PERSONOPPLYSNINGER

De opplysningene som søker oppgir i søknaden skal i prinsippet sjekkes mot opplysningene i folkeregisteret. Irak har et sentralt folkeregister for alle registreringer som er gjort lokalt ved landets 254 registreringskontorer for sivilstatus. Ifølge IOM har det sentrale folkeregisteret slike avdelinger på provins- og underdistriktsnivå. I underdistriktene har folkeregisteret lokale kontorer i byene (IOM, e-post 16. februar 2010).

Den irakiske ambassaden i Stockholm opplyste i 2009 at når man søkte ved ambassade eller konsulat, ble underlagsmaterialet til passøknader sjekket ved ambassaden før det ble sendt Bagdad for utstedelse av pass. Ambasadene sjekket ikke personopplysningene, men vurderte dokumentenes ekthet ut fra deres kvalitet

og stempler (Iraks ambassade i Sverige, møte januar 2009). Det var myndighetene i Bagdads oppgave å sjekke personopplysningene.

Ambassaden i Stockholm bekreftet i telefonsamtale med Landinfo 11. august 2011 at det fortsatt er myndighetene i Bagdad som sjekker personopplysningene i nye passøknader. Med det nye elektroniske utstyret som trengs for å utstede pass i A-serien, blir ID-kort og nasjonalitetsbevis nå skannet og sendt elektronisk til passkontoret i Bagdad, og det er dette kontoret som nå er ansvarlig for å sjekke ektheten av dokumentene (Iraks ambassade i Stockholm, telefonsamtale 11. august 2011).

3.6 OPPGITT FØDESTED I PASS FOR BARN FØDT I UTLANDET

Et barn født i utlandet vil alltid få ført opp fars fødested i sitt eget pass uavhengig av eget fødested (Iraks ambassade i Amman, møte i Amman 31. oktober 2010). Det betyr at selv om et barn er født i Oslo, så vil Bagdad bli oppført dersom dette var fars fødested. Jordanske myndigheter er ifølge den irakiske konsulen i Amman klar over at dette er en utfordring.

3.7 PASS VIA STEDFORTREDER

3.7.1 Utlevering av nyutstedt pass til stedfortreder

A-pass kan kun bli utstedt til innehaveren, som må møte personlig for å motta passet. Stedfortreder blir ikke akseptert. For å sikre at det faktisk er innehaveren som mottar passet, må innehaveren avlegge fingeravtrykk både når søknaden leveres inn og når passet hentes ut (Iraks innenriksdepartement u.å.b).

3.8 SØKNAD OM PASS FRA UTLANDET

Ambassadene krever at det fremlegges originale ID-dokumenter (nasjonalt sivilt ID-kort og statsborgerskapsbevis) ved søknad om pass.

3.8.1 A-pass

Etter innføring av pass i A-serien ble det et midlertidig opphold i passutstedelse fra de irakiske utenriksstasjonene i påvente av nytt teknisk utstyr. Ambassadene i Amman og Damaskus var de første som ble i stand til å utstede pass og har kunnet gjøre dette siden henholdsvis juli 2010 og årsskiftet 2010/2011 (Norges ambassade i Jordan, e-post 21. februar 2011). Ambassadene er elektronisk koblet opp mot passregisteret i Bagdad, og kan derfor utstede pass i løpet av kort tid. (Den norske ambassaden i Amman, e-post 14. juli 2010).

Iraks ambassade i Stockholm gjenopptok passutstedelse 1. juli 2011, men kan foreløpig ikke ta imot nye passøknader da det er tidligere leverte søknader som behandles i første omgang. Ifølge informasjon fra ambassaden i Stockholm innhentet per telefon 11. august 2011, er det ventet at ambassaden kan ta imot nye søknader fra rundt 1. oktober 2011.

Personer som ønsker å søke om nytt pass via ambassaden i Stockholm, når dette igjen blir mulig rundt 1. oktober 2011, må gjøre dette ved personlig oppmøte. En må da på forhånd kontakte ambassaden for å avtale et møte for innlevering av søknad (Iraks ambassade, telefonsamtale 11. august 2011).

Irakere bosatt i Norge, som ikke har hatt mulighet til å søke om pass fra Iraks ambassade i Stockholm, har kunnet reise til Amman for å søke om pass derfra. Jordanske myndigheter krever imidlertid visum av irakere, og for å få visum til Jordan må de kunne fremlegge irakisk pass. Fra 27. juli 2011 har regelverket vært slik at visumsøknaden må sendes til Jordans ambassade i Brussel via det jordanske konsulatet i Norge (Jordans konsul til Norge, telefonsamtale 11. august 2011). Norsk utlendingspass aksepteres ikke i visumsøknaden. Det betyr at irakere uten gyldig pass, har vanskelig for å reise til Jordan for å søke om irakisk pass fra ambassaden i Amman. For personer med gyldig G-pass som skal fornyes, er dette imidlertid mulig, men den jordanske konsulen opplyste til Landinfo at behandlingstiden per søknad er beregnet til 4-6 uker.

3.8.2 Mulighet til å søke fra utlandet via stedfortreder

I utgangspunktet er det for tiden ikke mulig å søke om pass fra utlandet via stedfortreder (telefonsamtale med Iraks ambassade i Stockholm, 14. februar 2010 og 11. august 2011). I henhold til tidligere innhentet informasjon, så har dette vært mulig før (Iraks ambassade i Stockholm, e-post oktober 2010). Landinfo har imidlertid fått opplyst at dette går an ved ambassaden i Amman, dersom stedfortreder blir med søkeren til den irakiske ambassaden og begge avlegger fingeravtrykk der (Iraks ambassade i Jordan, 31. oktober 2010).

4. ANDRE REISEDOKUMENTER

4.1 NØDPASS

Det blir ikke utstedt noe eget nødpass, man må søke om nytt pass dersom man mister passet sitt (Iraks utenriksdepartement u.å.b). Man må da melde det gamle passet tapt ved en lokal politistasjon eller ved en utenriksstasjon. Ambassaden må da undertegne på egenerklæringen som sier at passet er tapt, og denne må legges ved ny søknad om pass.

4.2 MIDLERTIDIG REISEDOKUMENT (LAISSEZ-PASSER)

4.2.1 Prosedyre for irakere med ID-dokumentasjon

Irakiske ambassader kan utstede et midlertidig reisedokument i følgende tilfeller:

- Når en irakisk borger ønsker å returnere til Irak, men har mistet sitt pass.
- Dersom et barn som kun er oppført i foreldrenes pass, eller som av andre grunner ikke har pass, ønsker å returnere alene til Irak.
- Dersom noen har fått passet konfiskert og ønsker å returnere til Irak.
- Dersom en irakisk borger, som ikke selv klarer å skaffe til veie et pass, må sendes tilbake til Irak.

For å få et laissez-passers må man legge frem et nasjonalt ID-kort og irakisk statsborgerbevis (Iraks ambassade i Sverige, telefonsamtale 7. mars 2011 og 11. august 2011). Man kan møte opp på ambassaden i Stockholm hver virkedag unntatt torsdager.

4.2.2 Prosedyre for irakere uten ID-dokumentasjon

Politiets Utlendingsenhet (PU) utsteder laissez-passers for papirløse irakiske borgere som skal returnere til Irak fra Norge, både frivillig eller ved tvang. Laissez-passers utstedes i slike tilfeller kun etter at irakiske myndigheter har bekreftet at personen har tillatelse til innreise i landet (PU, telefonsamtale 7. mars 2011).

5. MANIPULASJON OG FORFALSKNING AV PASS

5.1 FORSØK PÅ FYSISK ENDRING AV BILDE ELLER PERSONOPPLYSNINGER I PASS

Ifølge en representant ved den irakiske ambassaden i Oslo (telefonsamtale juli 2010) er det ikke teknisk mulig å gjøre endringer i G- og A-serien av pass. (Dette var mulig i tidligere pass-serier, siden disse var fylt ut for hånd og ikke var laminerte). I en notifikasjon fra den tyske ambassaden i Amman fra 2008 opplyses det at dette ble gjort på side 6 i S-passene (Tysklands ambassade i Jordan 2008).

Et problem knyttet til passene er at måten navn staves med latinske bokstaver på ikke er standardisert. Det kan føre til misforståelser og mistanker om forfalskninger selv om passet er ekte. Et annet problem er at familienavnet, som ikke var tillat brukt under Ba'th-regimet, ikke alltid er oppført i passene slik de er på ID-kortet (Iraks ambassade i Oslo, møte 28. februar 2011).

5.2 FORFALSKNINGER

I henhold til informasjon Landinfo har fått via Norges ambassade i Amman, som igjen er basert på dokumenteksperters uttalelser, har irakiske dokumenter lav notoritet. Man finner at en stor andel av irakiske dokumenter er falske eller forfalsket.

Ut fra informasjon Landinfo har mottatt over tid fra diplomatiske kilder i Amman (men som ikke ønsker å bli sitert åpent), er det svært sjelden at man kommer over forfalskede irakiske G- og A-pass, som er maskinlesbare. Grunnen til dette er at det er lettere og billigere å skaffe seg falsk eller forfalsket underlagsinformasjon slik som ID-kort og statsborgerbevis. På grunnlag av disse dokumentene får man så utstedt ekte pass, med manipulerte opplysninger.

I forbindelse med verifisering av irakiske pass, har diplomatiske kilder i Amman opplyst til norske myndigheter at passutstedende myndighet i Bagdad kun vil kontrollere ektheten av selve passet, men ikke kontrollere registrene som underlagsdokumentene er utstedt på grunnlag av. Passet vil da være ekte og teknisk feilfritt, men kunne inneholde uriktige opplysninger. Dette er hovedfeilkilden i G- og A-passene.

Landinfo har ikke funnet informasjon om at denne feilkilden er blitt rettet opp. Det kan derfor være grunn til å tro at feilaktige personopplysninger kan ha kommet inn i pass i G- og A- seriene (diplomatiske kilder i Amman, 2007-2010).

5.3 KORRUPSJON

Irakisk offentlig forvaltning er beryktet for sitt store omfang av korrupsjon. Landet er rangert som det fjerde mest korrupte landet i verden av Transparency International.² Forekomsten av falske personopplysninger i ekte pass indikerer at kontrollen mot personregistrene er mangelfull, men også at det er mulig å få lagt inn feilaktige opplysninger i passet ved å bestikke offentlig ansatte. Likevel antas ikke omfanget av falske G- og A-pass å være særlig stort (Migrationsverket 2009a).

Derimot regnes det som langt mer vanlig at personer betaler bestikkelser for å få utstedt ID-dokumenter raskere. Dette er likevel ikke ensbetydende med at ID-dokumentene generelt er falske.

Med hensyn til folkeregistrene kan man ikke helt utelukke at korrupsjon kan forekomme der også, selv om det skal være vanskelig å forfalske registerets personopplysninger.

6. FAMILIEBOK

Familiebok er navnet på det dokumentet der hvert medlem av familien er registrert i folkeregisteret. Familieboka er en perm med løslad for hvert familiemedlem. Den oppdateres ved endringer i sivilstatus, og ved fødsler og dødsfall.

Familieboka blir ført på den måten at hver familie har sin egen separate side i A4-format. Hvis en mann eller kvinne gifter seg, blir hans/hennes side overført til hans/hennes "nye" familieenhet. Ved skilsmisse vil de to bli tilbakeført til sine respektive familier.

Familiebøkene blir ført og oppbevart i de lokale folkeregisterkontorene nær familiens bosted (dokumentforfalskningseksperter ved USAs ambassade i Amman, 3. november 2009; politisambandsmann ved den tyske ambassadens forbindelseskantor for flyselskapene i Amman, møte 3. november 2009).

Det er 254 lokale folkeregisterkontorer (på engelsk uoffisielt kalt *Civil Status Office* eller *Civil Status Department*) over hele landet (IOM e-post 16. februar 2011). På grunnlag av fødselsattest registrerer dette kontoret nyfødte barn i familiens familiebok.

Familiebøkene blir ført manuelt og ikke elektronisk. Hvert kontor arbeider separat. Registeret er imidlertid i ferd med å bli digitalisert, men det er uvisst når omleggingen er fullført.

² Irak rangerer som nr 175 av 178 på Corruption Perceptions Index 2010 (TI 2010).

Familieboka ligger til grunn for utstedelse av nasjonalt ID-kort, som igjen ligger til grunn for utstedelse av pass.

Familieboka har i engelsk uoffisiell oversettelse flere synonyme navn: *family book*, *family census*, *family registry* 57 (etter vedkommende lov som er fra 1957).

Fargen på sidene i familieboka var hvit inntil en eller annen gang i 2008. Fargen på de sidene som er blitt satt inn i familieboekene etter det, er blå. Sidene er nummerert med registreringsnummer i letterpress-trykk. Den blå bakgrunnsfargen er trykt i offset-trykk.

Enkelte folkeregisterkontorer bruker fortsatt hvite ark. Det ble ikke opplyst hvor i landet disse kontorene befinner seg.

Enhver iraker kan få utlevert kopi av sin side i familieboka.

6.1 HVILLE OPPLYSNINGER ER REGISTRERT I FAMILIEBOKA?

Ifølge en politisambandsmann ved den tyske ambassaden er følgende personopplysninger om hvert familiemedlem registrert i familieboka: Fullt navn, fødested, fødselsdato, sivilstatus og religion.

Hver familie har sitt eget registreringsnummer, som også er påført familiemedlemmenes ID-kort (Iraks ambassade i Syria, møte i oktober 2008).

6.2 OVERFØRING AV REGISTRERTE PERSONOPPLYSNINGER I FORBINDELSE MED FLYTTING

Ifølge USAs ambassade i Jordan (møte i Amman 3. november 2009) kan familieboka overføres fra opprinnelig bosted til ny adresse. Det er vedkommende selv som må melde fra til sitt lokale folkeregister, som deretter overfører opplysningene til folkeregisteret på den nye adressen. Trolig vil ikke opplysningene bli overført før flyttingen faktisk finner sted.

En politisambandsmann ved den tyske ambassaden (møte i Amman 3. november 2009) mente at familieboka normalt blir oppbevart på familiens opprinnelige bosted, men at det er mulig å få overført den til ny adresse hvis man ønsker. I så fall må vedkommende selv be om dette. Det er ingen automatisk kommunikasjon mellom folkeregisterkontorene.

7. NASJONALT SIVILT ID-KORT

Alle irakiske borgere skal ha et nasjonalt sivil ID-kort. Kortet inneholder følgende data:

- Fødselsdato
- Navn på begge foreldre
- Sivilstand
- Religiøs tilhørighet

Til høyre på kortets framside står et serienummer. Nummeret viser hvilket kontor som har utstedt kortet. Ved hjelp av serienummeret og utsteders signatur kan man få en indikasjon på ektheten av kortet (Migrationsverket 2009b).

På arabisk heter kortet *Bitqa shakhsiyya lil-ahwal al-madaniyya*, eller *Hawiya shakhsiyya iraqiyya*.

Alle irakiske borgere får utstedt dette kortet på grunnlag av opplysningene de er folkeregistrert med i familieboka. Ifølge kanadiske myndigheter blir kortet utstedt på nytt ved viktige endringer i personens livsløp (IRB 2008).

ID-kortet regnes som det viktigste personlige dokumentet, da det benyttes i all kontakt med offentlige myndigheter, helsevesen, skoler, boligmarkedet og sosial velferd (UNHCR 2008). I tillegg må ID-kortet legges frem ved søknad om andre offisielle dokumenter, som for eksempel pass.

7.1 UTSTEDELSESMYNDIGHET

Overordnet myndighet for utstedelse av ID-kortet er General Directorate of Nationality and Civil Affairs (GDN).

7.2 HVOR BLIR DET UTSTEDT ID-KORT?

ID-kortet blir utstedt gjennom de lokale avdelingene av folkeregisteret, Civil Status Affairs Directorate. Disse er underlagt GDN, og er spredt over hele landet. De finnes i de fleste byer og i provinshovedstedene (Migrationsverket 2009b).

ID-kort kan kun utstedes i hjemmehørende provins. Det betyr at internt fordrevne flyktninger ofte må få bistand til å få nye dokumenter dersom de bor langt fra hjemstedet.

7.3 SØKNADSPROSEDYRE

Søker må oppsøke det lokale Civil Status Department i den provins der han eller hun er hjemmehørende og legge frem den nødvendige dokumentasjon (se neste avsnitt).

7.4 DOKUMENTASJONSKRAV VED UTSTEDELSE

Etter hva UNHCR opplyser kreves følgende fremlagt når man søker om ID-kort:

- Fødselsattest

- Matrasjoneringskort
- Utskrift fra familiebogen fra folkeregisteret, eventuelt ID-kort til en nær slektning, som far eller bestefar
- Bostedsbekreftelse fra den lokale ordføreren
- Passfoto

Klistremerker for betalt avgift må være limt inn for at kortet skal være gyldig (UNHCR 2008).

Den britiske NGOen Ockenden International (2006) opplyser at foto ikke kreves for barn under 1 år. Foto av kvinner i hijab aksepteres. Myndighetene i Kurdistan-regionen krever fire fotografier.

7.5 KONTROLL AV PERSONOPPLYSNINGER

Sivilstatuskontorene har til oppgave å utstede ID-kort til irakiske borgere lokalt. Kontorene foretar kontroll mot folkeregisteret før ID-kort utstedes. Systemet er ikke elektronisk, de lokale ID-kontorene sender derfor kopier til det sentrale folke-registeret i Bagdad. Hvis man mister sitt ID-kort kan søkerens identitet godkjennes på grunnlag av fars eller brors ID-kort, som da kontrolleres på samme måte (Migrationsverket 2009b).

7.6 ID-KORT VIA STEDFORTREDER

Ifølge Iraks ambassade i Stockholm (telefonsamtale november 2010 og 15. august 2011) kan en iraker i Norge få nytt sivil ID-kort ved å gi en slektning i Irak fullmakt til å søke om det for seg ved det lokale sivilstatuskontoret der søkeren er registrert.

Det samme er blitt meddelt Landinfo i Kurdistanregionen i Irak. Alle internflyktninger (IDPs) som bor i Kurdistanregionen kan for eksempel få hjelp ved Protection Assistance Centre (PAC) for å oppdatere sine ID-kort, dersom de er registrert i Bagdad eller andre steder som er langt unna Kurdistanregionen. PAC drives av ikke-statlige organisasjoner på oppdrag fra UNHCR. Myndighetene krever at alle irakere sørger for å få oppdatert ID-kortene sine for hver endring i sivilstatus og for hvert nyfødte barn.

Ifølge den irakiske frivillige organisasjonen Public Aid Organization (PAO), som driver Protection Assistance Centre i Erbil, kan enhver irakisk borger gi en annen person fullmakt til å innhente nytt nasjonalt ID-kort for seg (e-post 25. og 28. januar 2011).

Det finnes PAC-sentre i alle provinser.

7.7 ERVERVELSE AV ID-KORT FRA UTLANDET

7.7.1 Søknad om nasjonalt ID-kort fra utlandet

I henhold til det irakiske utenriksdepartements hjemmesider kan man søke om å få erstattet et tapt eller ødelagt ID-kort fra utlandet på følgende måte: Søknaden leveres ved en irakisk ambassade, og det skal begrunnes hvorfor man behøver et nytt ID-kort.

Utfylt søknad med opplysning om bostedsadresse underskrives av familiens overhode, eventuelt verge eller fullmektig. Følgende dokumenter skal legges ved:

- To fargefoto
- Et offisielt dokument som bekrefter søkerens identitet

Dessuten gjøres det oppmerksom på at for å få tildelt irakisk ID-kort til barn født i Irak mens man er i utlandet, må foreldrene melde følgende til Civil Status Department (folkeregisteret):

- Registrere ekteskapet sitt dersom dette ikke er gjort.
- Melde nyfødte barn.

Når disse kravene er oppfylt, kan søkeren levere søknaden til ambassaden (Iraks utenriksdepartement u.å.b).

Alle ID-dokumenter som utstedes i Irak til borgere som bor eller oppholder seg i utlandet må bekreftes ved en irakisk ambassade eller konsulat i det landet man bor i, eventuelt ved en annen ambassade, dersom landet man bor i ikke har en irakisk ambassade. Irakere i Norge må få dokumentene bekreftet ved Iraks ambassade i Stockholm (Iraks utenriksdepartement u.å.b).

Iraks ambassade i Stockholm hevder imidlertid, i strid med informasjonen fra Iraks innenriksdepartement, at irakere *ikke* kan søke om nytt ID-kort via ambassaden (telefonsamtale 15. august 2011). Derimot bekrefter de at man kan gi en slektning i Irak fullmakt til å søke om dette lokalt.

7.7.2 Utstedelse av ID-kort til irakiske barn født utenfor Irak

Ifølge informasjonen som er lagt ut på det irakiske utenriksdepartements (u.å. b) hjemmesider må foreldrene melde følgende til Civil Status Department (folkeregisteret):

- Registrere ekteskapet sitt dersom dette ikke er gjort.
- Melde nyfødte barn.

Når disse kravene er oppfylt, kan søkeren levere søknaden til ambassaden (Iraks utenriksdepartement u.å.b).

8. ENDRINGER OG VARIASJON I UTSTEDELSESRUTINER FOR ID-KORT

8.1 ENDRINGER AV ID-KORTENE SIDEN 2003

Ifølge IRB (2008) har det blitt gjort følgende endringer på ID-kortene siden 2003:

- Fra medio 2003 ble tallene i ID-kortet endret til våre tall i stedet for arabiske. Noen steder ble imidlertid arabiske tall fortsatt brukt. Før medio 2003 ble imidlertid våre tall aldri brukt på ID-kort.
- I de tre kurdiske selvstyrte provinsene i Nord-Irak brukes ørnen på vannmerket. I resten av Irak brukes palmetreet som symbol.
- Bakgrunnstrykket skal være klart og ikke ha ink-jet prikker. De tre stjernene på ørnens bryst skal være klare (både vertikalt og horisontalt).
- ID-kort som er utstedt etter medio 2003 skal ha sikkerhetsfibre som reflekteres under UV-lys.
- Kinegram ble innført medio 2005. Det finnes imidlertid ekte kinegram på falske ID-kort.
- I det kurdiske selvstyreområdet brukes dårligere kvalitetstrykk (ink-jet) og papir, men serienummeret skal være trykket i letterpress.
- Når en person dør, skal det ene hjørnet av kortet klippes av og kortet skal returneres til avdødes familie.

8.2 UNNTAK FRA TEKNISKE KRAV

Det har tidligere forekommet unntak fra tekniske krav. For eksempel kunne dokumenter som skulle hatt et stempel eller klistremerke mangle dette fordi utsteder selv manglet det den dagen dokumentet ble utstedt. Det benyttes også ulike blekkstempler.

I utgangspunktet har ID-kortene som er utstedt i Kurdistanregionen og resten av Irak samme format, men serienumrene indikerer hvor kortet er utstedt. Stemplene på kortene varierer i henhold til utstedelsessted og de kan forandres med årene (Norges ambassade i Jordan, e-post 21. februar 2011).

8.3 ID-KORT MED FEIL

ID-kortene fra før 2006 kan inneholde en rekke feil og likevel være ekte. Kompetansen hos personellet som behandlet søknadene, for eksempel deres kjennskap til saksbehandlingsrutiner og -regelverk, kan ha vært mangelfull. Likeledes har det forekommet mangler ved databaser og arkivsystemer. Feil har også kunnet oppstå som følge av vanskeligheter med å overføre relevante opplysninger mellom provinsene, og fordi de offentlige ansatte som behandler søknadene ofte er overarbeidet og slurvete (Ockenden International 2006).

9. FORFALSKNINGER AV ID-KORT

Det er kjent at falske ID-kort er å få kjøpt på det åpne marked til svært lav pris, og at mange gjør dette for å spare tid, da det kan ta flere måneder å for utstedt kortet på riktig måte.

Det kan være vanskelig å avdekke om dokumentet er falskt eller ikke, da det kan forekomme feil og variasjoner i de ekte kortenes bakgrunnstrykk (UK Border Agency, notifikasjon via UK ambassade Amman, 13. juli -10).

ID-kortene er av teknisk lav kvalitet og derfor lette å forfalske. Personalet som behandler søknadene er ofte korrupt. Det kan dessuten være vanskelig for søkere å fremskaffe all nødvendig dokumentasjon (Ockenden International 2006).

Informasjon Landinfo har mottatt over tid fra diplomatiske kilder i Amman som ikke ønsker å bli sitert, indikerer at opptil halvparten av ID-kortene som er i bruk kan være falske. Ifølge nyinnhentet informasjon fra diplomatiske kilder i Amman, skal det fortsatt være relativt enkelt å kjøpe falske eller stjalne, tomme ID-kort i Irak (Norges ambassade i Jordan, e-post 21. februar 2011).

De samme kildene informerer om at de kommer over både falske fabrikkerte ID-dokumenter og ekte ID-dokumenter som det er gjort endringer i. I de tilfellene hvor selve ID-kortet er fabrikkert, ser man det gjerne på papirkvaliteten og bakgrunnstrykket. Disse kortene har uklart trykk og de kan mangle fibre eller ha feil i fibrenes mønster. Mange forfalskede ID-kort som tilsynelatende ser ekte ut, kan ha både ekte og falske persondata. De vanligste forfalskningene i disse kortene er, ifølge diplomatiske kilder i Amman, falske stempler med stavfeil og falske dokumentnummer.

Ifølge en vestlig ambassade i Amman, er ID-kortene, etter fødselsattestene, det dokumentet som hyppigst er forfalsket (e-post 21. februar 2011).

Selv om irakiske myndigheter har varslet at de vil begynne å utstede en ny type ID-kort med bedre sikkerhetsdetaljer (som i prinsippet vil være langt vanskeligere å forfalske), er det likevel en fare for at disse kortene vil bli utstedt på bakgrunn av de gamle ID-kortene. I så fall vil feilkilden bestå.

9.1 KORRUPSJON OG NEPOTISME

Irak er ifølge Transparency International verdens fjerde mest korrupte land (TI 2010).

Landinfo kjenner ikke nøyaktig til omfanget av korrupsjon i forbindelse med utstedelse av ID-kort, men siden omfanget av korrupsjon i Irak er svært stort, må det antas at korrupsjon også forekommer ved utstedelsen av ID-kort.

For å illustrere hvordan korrupsjonen generelt foregår, fortalte en diplomatisk kilde i Bagdad (møte oktober 2010) at det f. eks. for statsløse palestinere som bor i Irak ofte er nødvendig å betale bestikkelser, også for å få utstedt dokumenter de etter loven har krav på.

En palestiner må i så fall regne med å måtte betale minst USD 100 for å få utstedt et reisedokument. Hvis man trenger en stedfortreder for å få hentet et dokumentet, må man ut med ca. USD 400. Selv om alle opplysninger man har gitt i søknaden er

korrekte og alle papirer er feilfritt utfyllt, kan utsteder likevel gjerne finne eller finne på en eller annen ”feil” og bruke det til å presse søkeren for penger.

Det går også an å bestikke personer også for å slippe å møte opp personlig, der dette ellers er et krav. Kilden fortalte til Landinfo at han selv hadde selv vært tvunget til å gjøre det da hans far ble for gammel og syk til selv å gå og fornye ID-kortet sitt (Diplomatisk kilde i Bagdad, ibid.).

Spørsmålet ble ved en anledning drøftet med PLOs representasjonskontor i Amman. Her sa man at man ikke kjente til omfanget av korrupsjon forbundet med utstedelse av dokumenter, men at i den grad det forekommer, skjer det trolig ved bestikkelser og *wasta* (kontakter) (møte Amman 2.11.2010).

10. STATSBORGERSKAPSBEVIS

Statsborgerskapsbevis (på arabisk *shahadat jinsiyya*) utstedes til alle irakere etter søknad. Hvem som har rett på statsborgerskap er regulert etter statsborgerskapsloven (Iraqi Nationality Law 2006).

Statsborgerskapsbeviset inneholder følgende informasjon med samme nummerering som i listen (UK Border Agency 2009):

1. Fullt navn
2. Religion
3. Spesielle kjennetegn
4. Fars fulle navn
5. Fars fødested
6. Mors fulle navn
7. Mors fødested
8. Kommentarer
9. Fingeravtrykk av venstre tommel
10. Signatur
11. Passfoto
12. Filnummer
13. Sertifikatnummer
14. Dato
15. Irakisk statsborgerskapsbevis
16. Da det er bekreftet at xxx, hvis bilde er festet over, har fått irakisk statsborgerskap i henhold til paragraf xxx i Iraks statsborgerlov av (xxx), har han/hun fått dette statsborgerskapsbeviset. Undertegnet av Lederen for Nasjonalitetsdepartementet.

Under punkt 16 vil det i et erstatningsdokument stå at dette kortet er utstedt i henhold til tidligere utstedt statsborgerskapsbevis. Sertifikatnummer og dato på tidligere utstedt bevis vil skrives inn.

Statsborgerskapsbeviset er et nødvendig dokument ved søknad om arbeid i offentlig sektor, utdanning og andre offentlige tjenester. I tillegg er statsborgerskapsbeviset et nødvendig underlagsdokument for å søke om fødselsattest for egne barn, og for ekteskapsattest og dødsattest.

Feily-kurderne er en gruppe som mistet statsborgerskapet sitt under Saddam Husseins regime på 1980-tallet, og disse har siden blitt nektet adgang til offentlige tjenester (Campbell 2010). I henhold til den nye nasjonalitetsloven har denne gruppen, samt andre som ble fratatt statsborgerskapet under det forrige regimet, rett til å få tilbake sitt irakiske statsborgerskap.

10.1 UTSTEDELSESMYNDIGHET

Det er General Directorate for Nationality (GDN) som utsteder statsborgerskapsbevis.

10.1.1 Hvor utstedes dokumentene

Statsborgerskapsbevis utstedes ved Nasjonalitetsdirektoratets lokalkontorer, som finnes i alle provinshovedsteder. I Bagdad er det flere kontorer. De utstedes kun i Irak.

Ifølge Migrationsverket (2009b) ble statsborgerskapsbevisene kun utstedt i Bagdad frem til begynnelsen av 1980-tallet.

Ved første gangs utstedelse lages det to eksemplarer av statsborgerskapsbeviset, hvorav det ene arkiveres ved Nasjonalitetsdirektoratet og det andre leveres ut til rette vedkommende (UK Border Agency 2009).

10.2 DOKUMENTASJONSKRAV VED UTSTEDELSE

Følgende dokumenter skal legges ved søknad om statsborgerbevis (UNHCR u.å.):

- Utfylt søknadsskjema (Iraqi Nationality Certificate application form) med to frimerker à 500 irakiske dinarer.
- Fødselsattest (denne skal være attestert av konsul dersom personen er født utenfor Irak).
- Nasjonalt ID-kort.
- Kopi av fars, brors, bestefars eller onkels statsborgerbevis.
- Foreldres vigselsattest og sivilstatus ID-kort.
- Passbilder.

10.2.1 Tilleggskrav for personer som returnerer til Irak uten statsborgerskapsbevis

Følgende dokumentasjon skal legges ved søknaden for personer som returnerer til Irak uten statsborgerskapsbevis (UNHCR u.å.):

- Matrasjoneringskort (Public Distribution Card).

- Bostedsbevis (Housing card/Residency card) eller en bekreftelse på søkerens bostedsadresse fra et lokalt råd.
- I Kurdistanregionen kreves et anbefalingsbrev fra lokal ordfører (*mukhtar*) som bekrefter søkerens bostedsadresse.

10.2.2 Tilleggskrav for søkere bosatt utenfor Irak

Følgende dokumentasjon skal legges ved søknaden for personer som er bosatt utenfor Irak (UNHCR u.å.; Iraks utenriksdepartement u.å.c):

- Kopi av søkerens og foreldrenes pass.
- Bekreftelse fra foreldrene og to vitner på at søkeren er barnet deres, signert av konsulen.

Det vil i praksis gjelde barn, da voksne normalt sett allerede har fått utstedt statsborgerbevis.

10.3 FORNYELSE AV TAPT ELLER SKADET STATSBOGERSKAPSBEVIS

En kan søke om å få erstattet tapt eller skadet statsborgerskapsbevis. Prosedyren er som følger (Iraks utenriksdepartement u.å.c):

- Søke skriftlig om å få utstedt et nytt statsborgerskapsbevis med begrunnelse om tap eller skade.
- Fylle ut et søknadsskjema som er tilgjengelig ved GDNs lokalkontorer og Iraks ambassader, og legge ved det skriftlige søknadsbrevet.

For søknader levert ved ambassader skal konsulen notere søkerens begrunnelse for søknaden på baksiden av søknadsskjemaet, samt søkerens fulle navn, og sørge for at søkerens fingeravtrykk stemples over navnet. Konsulen skal selv signere dette dokumentet og forsegle det med konsulatets/ambassadens stempel. Dersom søknaden gjelder fornyet statsborgerbevis, fordi det gamle er skadet, skal det originale statsborgerskapsbeviset legges ved. Dersom søknaden gjelder nytt bevis, fordi det gamle er tapt, skal kopi av fars eller brors statsborgerskapsbevis legges ved, med bekreftelse fra ambassaden om at det er rett kopi.

Kopi av fars og mors pass skal også legges ved, og disse skal også ha rett-kopi stempel påført av ambassaden.

Det koster 3 600 irakiske dinarer (USD 2) å få utstedt nytt statsborgerbevis.

Den irakiske ambassaden i Stockholm opplyser (telefonsamtale 15. august 2011) at ambassaden ikke bistår i utstedelse av nytt statsborgerbevis. Ambassaden kan kun autorisere nye ID-kort.

10.4 SØKNAD OM STATSBOGERSKAPSBEVIS FOR PERSONER UTEN PASS BOSATT UTENFOR IRAK

Personer bosatt i utlandet som mangler både pass og statsborgerskapsbevis, må gjennom følgende prosedyre for å få nytt statsborgerskapsbevis (Iraks utenriksdepartement u.å.b):

- Søker må skaffe en bekreftelse fra myndighetene i bostedslandet på at søkeren ikke er i besittelse av irakisk pass. Denne bekreftelsen skal igjen bekreftes av bostedslandets utenriksdepartement.
- Passbildet skal stemples med ambassadens stempel.
- Skriftlig egenerklæring i henhold til tilgjengelig skjema ved ambassaden om at søkeren ikke er i besittelse av et irakisk pass.

Nasjonalitetsdirektoratet skal oversende opplysningene til Passdirektoratet for at sistnevnte kan føre inn fullt navn, fødested, mors navn, sivilstatus ID-kort registrering og sidenummer, og Irakisk statsborgerbevisnummer og dato for at vedkommende søker kan få utstedt irakisk pass og andre ID-dokumenter.

10.5 UTSTEDELSE TIL STEDFORTREDER

Landinfo har fått divergerende informasjon knyttet til spørsmålet om det er mulig å få utstedt statsborgerskapsbevis via stedfortreder.

Ifølge konsulen ved den irakiske ambassaden i Stockholm kan man få utstedt statsborgerskapsbevis via stedfortreder (telefonsamtale 14. februar 2011). I samtale med en annen representant for den irakiske ambassaden i Stockholm i august 2010, ble Landinfo informert om at så ikke var mulig. Dette gjaldt uavhengig av om personer søkte om førstegangs statsborgerskapsbevis eller et nytt et på grunn av tap eller skade på dokumentet. Dette ble gjentatt i telefonsamtale med ambassaden 15. august 2011. Her ble det opplyst at man selv må reise til Irak for å søke om nytt statsborgerbevis.

Ifølge Migrationsverket (2010) skal nyfødte barn skal tas med til utstedelseskontoret for første gangs utstedelse.

Den kurdiske NGOen Harikar i Dohuk, som i det daglige bistår internt fordrevne irakere med å søke om nye ID-dokumenter, hevder også at statsborgerskapsbeviset må søkes om og hentes personlig (e-post 1. februar 2011).

Den irakiske organisasjonen PAO, som bistår internt fordrevne i Erbil, hevder imidlertid at man kan få utstedt statsborgerbevis via stedfortreder (e-post 28. januar 2011).

En respons utarbeidet av Immigration and Refugee Board of Canada (IRB) i 2009 viser også til motstridende informasjon rundt dette spørsmålet. Den irakiske konsulen ved ambassaden i Washington hevdet overfor IRB at man måtte søke om statsborgerskapsbevis personlig ved første gangs utstedelse av kortet, mens man kunne gi en slektning autorisasjon for å søke om og innhente et erstatningsdokument for tapt eller skadet statsborgerskapsbevis.

UNHCRs forskningsdirektorat i Syria hevdet til samme kilde at man ikke kunne få utstedt statsborgerskapsbevis via stedfortreder. En tredje kilde i IRBs rapport, også fra UNHCR (Protection Officer), hevdet imidlertid at man av og til kunne få utstedt statsborgerskapsbevis via stedfortreder. Ifølge denne informanten var dette avhengig av søkerens bakgrunn, utstedelsesstedet, og hvorvidt det var første eller annen gangs utstedelse av kortet. Vedkommende hadde hørt om at irakere bosatt i utlandet av og til fikk utstedt statsborgerskapsbevis via stedfortreder, og av og til ikke.

Landinfo kan på bakgrunn av så sprikende informasjon ikke gi noe sikkert svar på om det er mulig å få utstedt statsborgerskapsbevis via stedfortreder, men vi vil vektlegge den siste informasjonen vi har fått fra Iraks ambassade i Stockholm i august i år som sier at man må søke om statsborgerbevis personlig, i Irak. Divergerende informasjon kan skyldes at reglene praktiseres noe ulikt fra sted til sted.

10.6 KORRUPSJON

Landinfo kjenner ikke til omfanget av korrupsjon i forbindelse med utstedelse av statsborgerskapsbevis. Som tidligere nevnt, er omfanget av korrupsjon i Irak imidlertid omfattende (TI 2010).

10.7 FORFALSKNINGER

I henhold til informasjon Landinfo har fått tilgang til via Norges ambassade i Amman, er en høy andel av statsborgerskapsbevisene som vestlige ambassader i Amman verifiserer, forfalsket. Det blir angitt at det fortsatt er mulig å kjøpe forskjellige slags falske ID-dokumenter til en pris av opptil 150 amerikanske dollar. Ifølge dokumenteksperter finnes det ulike typer forfalskninger. Det finnes tilfeller av falske eller forfalskede dokumenter der opplysningene i dokumentet er korrekte, og tilfeller hvor de er feil. Det kan være tilfeller der en person betaler en mellommann for å ordne et ekte ID-kort, men der mellommannen gir vedkommende et forfalsket/falsk dokument (med riktige opplysninger).

Organisasjonen Ockenden International (2006) angir følgende mulige feilkilder for statsborgerskapsbevis som fører til at de kan inneholde uriktig informasjon, både med hensikt og utilsiktet:

- Mangelfulle arkiver og datasystemer i folkeregistrene.
- Manglende dokumentasjon fra søker.
- Vanskelig fremkommelighet frem til utsteder (sikkerhet, kostnader, osv.).
- Ukvalifisert personell som behandler søknadene.
- Utsteder har ikke tilgang til gjeldende regelverk (fullstendige tekster finnes ikke på alle angjeldende kontorer).

10.8 UNNTAK FRA DE TEKNISKE KRAVENE

Landinfo kjenner ikke til at statsborgerskapsbevisene har ulik standard avhengig av hvilken provins de er utstedt i. Imidlertid har kortene endret kvalitet over tid. Statsborgerskapsbevisene utstedt etter april 2003 er annerledes, idet de mangler sikkerhetsdetaljer og vannmerker.

11. FØDSELSREGISTRERING OG -ATTEST

Registrering av fødsler og dødsfall er regulert gjennom Registration of Births and Deaths Law no. 148 av 1971. Denne loven etterfulgte lov nummer 30 av 1947 som gjorde registrering av fødsler og dødsfall obligatorisk (IIVRS 1980).

Fødselsattester ble innført på midten av 1960-tallet (Storbritannias ambassade i Irak 2010). Fødsel skal registreres innen 40 dager.

11.1 UTSTEDELSESMYNDIGHET

Fødselsattest utstedes av jordmødre eller sykehuset, og skal stemples og registreres av Helsedepartementet (IIVRS 1980; Storbritannias ambassade i Irak 2010 og Migrationsverket 2010).

11.2 PROSEDYRER FOR REGISTRERING AV NYFØDTE

Det finnes et standardskjema for fødselsattest som utfylles i fire eksemplarer, hvorav foreldrene/vergen får to og Helsedepartementet og Innenriksdepartementet får ett hver (Migrationsverket 2009b). Attestene kommer i ulike farger som rosa, grønn, blå og hvit (Den britiske ambassaden i Bagdad 2010). Foreldrene skal avgi det ene eksemplaret til folkeregisteret ved registrering av barnet, og da får barnet det obligatoriske nasjonale ID-kortet utstedt (Storbritannias ambassade i Irak 2010).³

For å kunne registrere et barn etter at det er 40 dager gammelt, må en av foreldrene gå til domstolen og få en rettskjennelse derfra (CDO og UNHCR-Sulaymaniya, møter i april 2010). Deretter må en av foreldrene personlig levere rettskjennelsen til folkeregisteret i samme provins som han/hun er registrert.

Dersom registrering foretas innen den oppgitte fristen, kan dette gjøres ved stedfortreder (CDO og UNHCR-Sulaymaniya, møter i april 2010).

Dersom foreldrene er internt fordrevne og ikke har muligheten til å reise tilbake til egen provins for å registrere barnet, kan de søke hjelp fra et Protection Assistance Centre som bistår internt fordrevne i juridiske spørsmål, blant annet knyttet til registrering. Det finnes slike sentre i alle Iraks provinser. En må imidlertid sørge for å få registrert barnet innen 40 dager.

Ifølge den britiske ambassaden i Bagdad (2010) kan man ikke søke om å få utstedt ny fødselsattest, da staten ikke beholder noen kopi. (Som nevnt i del 6 kan imidlertid alle irakere få utskrift av sin side av familieboka, som inneholder opplysningene som finnes i fødselsattesten.)

11.3 REGISTRERING AV BARN FØDT I UTLANDET VED IRAKISK AMBASSADE I UTLANDET

Ifølge Iraks utenriksdepartement (u.å.a) må man gjennom følgende prosedyre for å registrere barn født i utlandet:

- Foreldre til et barn født utenfor Irak må fremskaffe en gyldig fødselsattest fra landet barnet er født i, og fremlegge denne for ambassaden innen to måneder etter fødsel. Attesten må være attestert av fødelandets utenriksdepartement.

³ Vanligvis vil barns foreldre/foresatte sørge for at barna får utstedt nasjonale ID-kort en gang før de skal begynne på skolen, siden det som oftest er ved innskriving på skole de har bruk for det første gang.

Den irakiske ambassaden skal også bevitne fødselsattesten. Dersom man ikke søker om registrering av barnet innen to måneder, vil man måtte betale en bot på 10 000 irakiske dinarer (USD 8,50).

- Ambassaden registrerer fødselen og utsteder en fødselsattest i henhold til informasjon angitt i den lokale attesten i fire kopier, som sendes Helsedepartementet i Irak ved Avdeling for vital statistikk og sivilstatus (Department of Vital Statistics and Civil Status). Den lokale fødselsattesten, som skal være bekreftet av rett myndighet, legges ved.

11.4 DOKUMENTASJONSKRAV VED UTSTEDELSE AV FØDSELSATTEST I IRAK FOR BARN FØDT I UTLANDET

Ifølge Storbritannias ambassade i Irak (2010) må man legge ved følgende dokumentasjon for å gjøre registrering i Irak av barn født i utlandet:

- Barnets fødselsattest.
- Begge foreldres fødselsattester eller nasjonale ID-kort.
- Foreldrenes pass.
- Eventuelle skilsmissegodkjenninger.
- Dokumentasjon på foreldrenes eventuelle navneendringer.
- Barnets pass, for de som har dobbelt statsborgerskap.

For barn født før 2007, kan det være krav om ytterligere dokumentasjon.

11.5 FORFALSKNINGER

Ifølge en vestlig ambassade i Amman er fødselsattestene det ID-dokumentet som denne ambassaden hyppigst finner forfalsket (Norges ambassade i Jordan, e-post 21. februar 2011).

12. DØDSATTEST

Dødsattest utstedes av sykehuset, mens det er helsedepartementet som har ansvar for registrering av dødsfallet og for å godkjenne dødsattesten med et stempel. Det finnes et standardskjema, og attesten utstedes i fire eksemplarer, der foreldre eller andre nære slektninger får to, mens de to andre arkiveres i henholdsvis helsedepartementet og innenriksdepartementet (Migrationsverket 2009b).

I tilfelle dødsfall uten at medisinsk personell er til stede, skal enten pårørende varsle nærmeste helsekontor, ellers kan den lokale ordføreren bevitne dødsfallet i samråd med to vitner, og rapportere dette til det lokale helsekontoret (IIVRS 1980).

Irak har ikke et sentralt dødsregister (Karagiozakis 2009).

Ifølge diplomatiske kilder i Amman har man avdekket en stor andel falske dødsattester (FCG 15. april 2010).

13. REFERANSER

Skriftlige kilder

- Campbell, E. (2010, 2. april). The Faili Kurds of Iraq: Thirty years without nationality. *Refugees International*. Tilgjengelig fra <http://www.reliefweb.int/rw/rwb.nsf/db900SID/MYAI-8467AS?OpenDocument&RSS20=02-P> [lastet ned 3. mars 2011]
- FCG, dvs. Fraud Control Group (2010, 15. april). *Minutes of the Fraud Control Group 15. April*. Amman: FCG.

Dokumentet er ikke offentlig tilgjengelig.

- IIVRS, dvs. International Institute for Vital Registration and Statistics (1980, september). *Registration of vital events in Iraq*. Bethesda: IIVRS.
- IRB, dvs. Immigration and Refugee Board of Canada (2008, 2. mai). *Iraq: The issuance and format of identity documents, including military service books, birth certificates and "singlehood" certificates*. Ottawa: IRB. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49b92b41c.html> [lastet ned 3. mars 2011]
- IRB (2009, 28. mai). *Iraq: Whether it is possible for an Iraqi citizen outside of Iraq to obtain a replacement national identity card without going back to Iraq; whether it is possible for a relative in Iraq to apply on behalf of the Iraqi citizen; documentation required*. Ottawa: IRB. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b7cee80c.html> [lastet ned 3. mars 2011]
- Iraks innenriksdepartement (u.å.a). *Isti'mara al-husul 'ala jawaz safr maqru' aliyyan [Elektronisk søknadsskjema for pass]*. Bagdad: Ministry of Interior. Tilgjengelig fra [http://www.iraqinationality.gov.iq/eForm/\(S\(qncivqb2wudnwevexsuae0eh\)\)/Default.aspx](http://www.iraqinationality.gov.iq/eForm/(S(qncivqb2wudnwevexsuae0eh))/Default.aspx) [lastet ned 3. mars 2011]
- Iraks innenriksdepartement (u.å.b). *Passports Affairs Directorate*. Bagdad: Ministry of Interior. Tilgjengelig fra http://www.iraqinationality.gov.iq/passport_en.htm [lastet ned 3. mars 2011]
- Iraks innenriksdepartement (u.å.c). *Passport Offices in Baghdad*. Bagdad: Ministry of Interior. Tilgjengelig fra http://www.iraqinationality.gov.iq/baghdad_offices_en.htm [lastet ned 3. mars 2011]
- Iraks innenriksdepartement (u.å.d). *Passport Offices in the Governorates*. Bagdad: Ministry of Interior. Tilgjengelig fra http://www.iraqinationality.gov.iq/city_offices_en.htm [lastet ned 3. mars 2011]
- Iraks utenriksdepartement (u.å.a). *Birth certificate*. Bagdad: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://www.mofa.gov.iq/eng/ConsularServices/default.aspx?sm=31> [lastet ned 3. mars 2011]

- Iraks utenriksdepartement (u.å.b). *Frequently Asked Questions*. Bagdad: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://www.mofa.gov.iq/eng/ConsularServices/faq.aspx?sm=41> [lastet ned 3. mars 2011]
- Iraks utenriksdepartement (u.å.c). *Nationality cert. [certificate]*. Bagdad: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://www.mofa.gov.iq/eng/ConsularServices/default.aspx?sm=34> [lastet ned 3. mars 2011]
- Iraks utenriksdepartement (u.å.d). *New passport type A*. Bagdad: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra <http://www.mofa.gov.iq/eng/ConsularServices/default.aspx?sm=30> [lastet ned 3. mars 2011]
- [Iraqi Nationality Law] (2006, 7. mars). *Iraqi Nationality Law, Law 26 of 2006*. Bagdad: Iraqi Official Gazette. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b1e364c2.html> [lastet ned 3. mars 2011]
- Karagiozakis, M. (2009, 22. juni). Counting excess civilian casualties of the Iraq War: Science or Politics? *The Journal of Humanitarian Assistance*. Tilgjengelig fra <http://jha.ac/2009/06/22/counting-excess-civilian-casualties-of-the-iraq-war-science-or-politics/> [lastet ned 3. mars 2011]
- Migrationsverket (2009a, 19. februar). *Landrapport Irak: Identitet*. Norrköping: Migrationsverket.
- Migrationsverket (2009b, 22. juni). *Irak – något om irakiska handlingar, folkbokföring och administration*. Norrköping: Migrationsverket. Tilgjengelig fra <http://www.migrationsverket.se/include/lifos/dokument/www/09062350.pdf> [lastet ned 3. mars 2011]
- Migrationsverket (2010, 21. desember). *Landrapport Irak: Identitet*. Norrköping: Migrationsverket. Tilgjengelig fra <http://www.migrationsverket.se/include/lifos/dokument/www/10122161.pdf> [lastet ned 3. mars 2011]
- NDI, dvs. The National Democratic Institute (2011, 29. juli). *Women in Iraqi Kurdistan Campaign for Freedom to Travel*. Washington D.C.: NDI. Tilgjengelig fra <http://www.ndi.org/node/15551> [lastet ned 12. august 2011]
- Ockenden International (2006, desember). *Issuance of some legal documents in Iraq*. Woking: Ockenden International.
- Storbritannias ambassade i Irak (2010, 4. desember). *Marriage and birth in Iraq*. Bagdad: Storbritannias ambassade. Tilgjengelig fra <http://ukiniraq.fco.gov.uk/en/help-for-british-nationals/living-in-iraq/how-register-marriage-or> [lastet ned 3. mars 2011]
- TI, dvs. Transparency International (2010). *Corruption Perceptions Index 2010*. Berlin: TI. Tilgjengelig fra http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2010/in_detail#6 [lastet ned 3. mars 2011]

- Tysklands ambassade i Jordan (2009). *New Iraqi National Passport – Type A – issued since 1st of October 2009*. Amman: Tysklands ambassade i Jordan. Tilgjengelig i Landdatabasen.
- UK Border Agency (2009, januar). *Iraqi Nationality Certificate – Jansiyya*. London: UK Border Agency, National Document Fraud Unit.

Dokumentet er ikke offentlig tilgjengelig.

- UNHCR (u.å.). *Documentation required for children born outside Iraq, before returning to Iraq*. Bagdad: UNHCR. Tilgjengelig fra http://unhcr.org.iq/02%20Return/docs/Returnee%20leaflet%20attachment%202%20_%20obtaining%20docs.pdf [lastet ned 3. mars 2011]
- UNHCR (2008, august). *Internally displaced persons in Iraq: Registration and documentation issues*. Bagdad: UNHCR. Tilgjengelig via IDMC [http://www.internal-displacement.org/idmc/website/countries.nsf/\(httpEnvelopes\)/67C2DA1FD6490365C1257520004C6DDA?OpenDocument](http://www.internal-displacement.org/idmc/website/countries.nsf/(httpEnvelopes)/67C2DA1FD6490365C1257520004C6DDA?OpenDocument) [lastet ned 3. mars 2011]

Dokumentet er en del av en større samleoversikt fra IDMC, dvs. Internal Displacement Monitoring Center, og finnes et stykke ned i oversikten.

Muntlige kilder

- CDO, dvs. Civil Development Organization, PAC-senteret i Sulaymaniya, Irak. Møte april 2010.
- Diplomatsk kilde i Bagdad. Møte oktober 2010.
- Diplomatiske kilder i Amman til Landinfo. Møter, 2007 – 2010.
- Harikar. E-post 1. februar.
- IOM. E-post 16. februar 2010.
- Iraks ambassade i Jordan. Møte i Amman 31. oktober 2010 og 29. mai 2011.
- Iraks ambassade i Norge.
 - Telefonsamtale juli 2010.
 - Møte 28. februar 2011.
- Iraks ambassade i Sverige.
 - Møte januar 2009.
 - E-postkontakt oktober 2010.
 - Telefonsamtaler november 2010, februar, mars og august 2011.
 - Brev til Migrationsverket 19. april og 13. oktober 2010.
- Iraks ambassade i Syria. Møte i Damaskus 7. oktober 2008.
- Iraks folkeregister. Møte i Bagdad 24. oktober 2010.

- Migrasjons- og internflykttningsministeriet (MoDM).
 - Møte i Bagdad 26. oktober 2010.
 - E-postkontakt desember 2010.
- Norges ambassade i Jordan. E-postkontakt mai og juli 2010, februar 2011.
- Den palestinske ambassaden i Irak. Møte i Bagdad 27. oktober 2010.
- PAO, dvs. Public Aid Organization. E-postkontakt januar 2011.
- PLOs representasjon i Jordan. Møte i Amman 2. november 2010.
- Politiets Utlendingsenhet. Telefonsamtale 7. mars 2011
- Tysklands ambassade i Jordan. Møte i Amman 3. november 2009.
- UK Border Agency. Notifikasjon via Storbritannias ambassade i Jordan, 13. juli 2010.
- UNHCR Amman. Møter 31. oktober og 1. november 2010.
- UNHCR Sulaymaniya-Iraq, PAC-senteret. Møte i Sulaymaniya april 2010.
- UNWRA Damaskus. Telefonsamtale med tidligere ansatt 4. mars 2009.
- USAs ambassade i Jordan. Møte i Amman 3. november 2009.